Դարբանդի եկեղեցւոյ դրութեան և Հայ ժողովրդեան բարեպաշտութեան համար չկրկնելով միանգամ գրածս՝ դնում եմ այս տեղ 1889 թուին ի 1 նոյեմբերի № 335՝ Տ. Մակար Կաթողիկոսին գրած յայտագրոյս օրինակը, որ տեսութեանս և համոզմանս ապացոյցն է, և է հետևեալ բովանդակութեամբն՝

Նորին Վեհափառութեան

Հայրապետի ամենայն Հայոց Տ. Տ. Մակարայ

յառաջնորդէ թեմին Հայոց
Շամախւոյ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ըստ պարտուց պաշտամանս ելեալ յայցելութիւն ժողովրդոց թեմիս՝ յամսեանն անցելոյ օգոստոսի, օրհնեցի զհիմն եկեղեցական դպրոցաց Գանձակ և Աւանաշէն գիւղօրէից Շամախւոյ թեմի Գեօքչայի գաւառի, և յամսեանն հոկտեմբերի գնացի ի Ղուբայ և աւուրս ինչ մնալով անդ՝ ծանօթացայ եկեղեցական և դպրոցական գործոց տեղւոյն, զորոց զթերութիւնս լցուցի խորհրդակցութեամբ քահանայի եկեղեցւոյն և հոգաբարձութեան դպրոցին, և անտի անցեալ ի Դարբանդ նոյնպէս մխիթարեցի զժողովուրդն յեկեղեցւոջ և ի դպրոցին ողջունիւ Տեառն Յիսուսի և օրհնութեամբ Ձերդ Վեհափառութեան։

Զեկեղեցին Դարբանդայ գտի ի վայելուչ դրութեան ըստ արտաքին շինութեան և ըստ ներքին բարեզարդութեան շնորհիւ Կաճկաճեան և Բաբայեան իշխանաց տեղւոյն. նոյնպէս և շինուած դպրոցին գտանի ի վայելուչ դրութեան, իսկ կառավարութիւն այնր դպրոցի յանապահով վիճակի, քանզի ժողովուրդ Դարբանդայ որքան կրօնասէր են և ջերմեռանդ առ եկեղեցին, այնքան և անտարբեր առ դպրոցն, ուստի և քանիցս յեկեղեցւոջ խօսելով զուսման կարևորութենէ, և ի դահլիճ դպրոցին ի ժողով հրաւիրելով զառաջաւորս ժողովրդեան բացատրեցի նոցա զպէտս և զպահանջ ժամանակիս և զպարտաւորութիւնս իւրեանց առ որդիս, առ ազգն և առ եկեղեցին, որք և